

Biblický text, který nás dnes vede do hlubin Velkého pátku je zapsán v Janově evangeliu, v kapitole 14., ve verši 28. a 31., kde čteme:

„Kdybyste mne milovali, radovali byste se jistě, že jsem řekl: Jdu k Otci nebo Otec je větší než já. Ale aby poznal svět, že miluji Otce, jednám tak, jak mi Otec přikázal.“

xxx

Ó Pane Ježíši, prosíme o drobty z Tvého stolu, o drobky Tvé silné víry, která říká na Velký pátek: „Jdu k Otci“. Amen.

xxx

Přátelé v Kristu,

Velký pátek a neděle Vzkříšení to jsou dva vrcholy života křesťanské víry. Kříž a vzkříšení jsou propojeny, ale pro ty, kteří to na vlastní kůži a na vlastní oči prožili, tu byl časový odstup, časová mezera, která trvala dvě noci a dva dny, časová mezera, které se duchovně říká – tři dny a tři noci. Tři dny a tři noci byl Jonáš v útrokách veliké ryby, tři dny a tři noci, to je údobí temnoty, ztráty jistoty a naděje, údobí domnělého triumfu smrti. Tři dny a tři noci, to vyjadřuje i to, že hrůza osamocení má svůj limit, že je to pouze krátký výpadek v čase. A my to můžeme a máme vědět, že to úplné zatmění přejde, že Boží slunce spravedlnosti opět vyjde v plné své síle.

Ale na Velký pátek jsme v duchovní situaci, která jasně nedohlíží do nedělního rána, kdy i ten, kdo ví, kdo je informovaný – Ježíš – nejde na Golgotu pevným krokem, neprochází svou kalvárií jako vítěz, který má všechny trumfy v kapse, nekráčí k cíli, jakoby to všechno kolem bylo pouze mimochodem. Hle člověk, muž bolesti, budoucí vítěz, nyní ale jakoby mu ujela půda pod nohama, zajíká se hrůzou, jde do toho, vytrvá, ale vytrácí se mu, v té vřavě nenávisti jistota. Cítí se být opuštěn a osamocen, naplno prožívá svá muka a svou smrt. Jak zachycuje evangelista Marek (15, 37): „Ježíš vydal mocný hlas a skončil.“ My věřící lidé dneška, my už víme o tom, co se stalo za tři dny a tři noci, ale na Velký pátek se vžíváme do situace v té mezeře, v té proluce, ne do situace po boji, ale v boji.

Výrok či vyznavačský výkřik apoštola Pavla: „Smrt Páně zvěstujeme dokud nepřijde“ mně dříve přišel trochu morbidní. Říkal jsem si v duchu, proč smrt, my přece zvěstujeme jeho vzkříšení, jeho vítězství nad smrtí, jeho život, který je lidskou malostí, umučením a popravou nezadržitelný, jeho život lidmi nezmasakrovatelný zvěstujeme a ne jeho smrt. Ale právě dnes, a nejen dnes, musím dát Pavlovi za pravdu. Právě v Ježíšově smrti, v tom pravdivém „skončil“ a v jeho mocném hlase „dokonáno jest“ se prolamuje do všednosti Boží jinakost. V tu chvíli, za toho soumraku, za bílého dne je, jak to viděl evangelista, zemětřesení po vší zemi, v tu chvíli se trhá v chrámu opona, v tu chvíli se otvírají hroby. Smrt Páně je zlomová, v tu chvíli se otvírá a vlamuje nový život.

Ježíšův kříž je v centru křesťanské zvěsti. Kříž je popravčí nástroj, znamení nevýslovné bolesti a smrti. Jsou dvě krajnosti v pohledu na kříž, který bychom se měli jako věřící křesťané vyhnout. Ta první krajnost vznikne tím, že ztratíme ze zorného pole hlavního aktéra, Ježíše, a vnímáme hlavně to, co dělají na Velký pátek lidé. Ti různí biřicové a pohůnci moci. Když vidíme tu vřavu násilí, změť výsměchu, urážek, bičování a křižování, když sledujeme jen tu bídu kolkolem a ztratí se nám smysl, výpověď a cíl toho všeho. K této krajnosti ukazují i některé populární

velkofilmu, které si berou Ježíšovo utrpení za své téma. Druhá krajnost je pak tam, kde příliš rychle přejdeme za ony tři dny a tři noci, kdy na kříž pohlédneme už pouze jako na symbol spásy, kdy kříž ozdobíme svíčkami a blýskavým staniolem. H. J. Iwand říká o kříži: Pohoršení kříže jsme ověnčili růžemi, udělali jsme z něho teorii spásy. Ale to není kříž. Není tu tvrdost, která přebývá v kříži.“ Není tu ta prokletost odsouzence visícího na dřevě, není tu ta ztráta jistoty. Jak píše prof. Lochman „Naše víra začíná přesně tam, kde se ateisté domnívají, že musí být u konce. Naše víra začíná v oné tvrdosti a moci, která je mocí kříže, v opuštěnosti, ohrožení a pochyb o všem, co je.“ Ježíš žil a kázal a o Bohu mluvil jako o velmi blízké bytosti. Oslovoval Boha intimně a dělal dojem, že jsou si s Bohem velmi blízko, například nebo dokonce říká: „Já a Otec jedno jsme“ nebo „kdo vidí mne, vidí Otce“. A když Ježíš volá z kříže „Bože můj, proč jsi mne opustil“ tak to nesevčí pouze o momentálním vnitřním stavu ukřižovaného, ale zpochybňuje to celou tu blízkost mezi ním a Bohem, celou Ježíšovu zvěst. V tom výkřiku opuštění je zpochybněno božství jeho Boha a otcovství jeho Otce. Z pohledu lidí: v agonii na kříži se nenachází jen Syn, ale i Otec. Není divu, že při pohledu na kříž vyřkne filosof: „Bůh je mrtev.“ Ježíš má tu informaci již předem, ví, co ho čeká, ví do čeho jde. Sděluje to svým blízkým předem, že musí jít do Jeruzaléma, a že on, Syn člověka, musí mnoho trpět a být zabit. A jeho nejbližší mu to rozmlouvají „chraň Bůh, ne Pane, to se ti nesmí stát“. A v našem dnešním textu Ježíš znovu přesvědčuje své učedníky o tom, že musí jít tou cestou, a že to musí projít a své dílo dokonat. Svým učedníkům říká: „Ať se vaše srdce nechvěje a neděsí, odcházím. A kdybyste mě milovali, radovali byste se jistě, že jdu k Otci. Říkám vám to předem, abyste potom, až se to stane, uvěřili.“ Syn člověka musí mnoho trpět. To slovo musí, nás může plést. Může se nám zdát, že je vše předem stanoveno, že Ježíš naplňuje nezvratnou osudovou nutnost. Ale náš text svědčí o něčem jiném. Říká, že nejde o předem určenou nutnost, nýbrž o vnitřní náboj, vnitřní motiv Ježíšovy cesty. „Odcházím. Ale kdybyste mě milovali, radovali byste se jistě.“ To, že Ježíš musí jít, to není naplnění osudu, ale to je vyústění jeho lásky. V 13. kapitole Markova evangelia čteme (verš 1.) „Ježíš věděl, že přišla jeho hodina, aby šel z tohoto světa k Otci. A protože miloval své, kteří byli ve světě, prokázal svou lásku k nim až do konce.“ To je to proč musí jít, musí být věrný sám sobě, jde do toho, protože miluje. Musí jít a musí to projít, musí prokázat svou lásku až do krajnosti, až do konce. Nemůže jinak, musí to dílo úplné lásky dokonat. Slovo oběť ztratilo svůj původní význam. Obětovat znamená původně učinit něco svatým, Božím, posvětit to. A my jsme to přeložili jako ztráta, zřeknutí se, zbavení se něčeho či dokonce zničení. Když něco obětujeme, znamená to, že to zhodnocujeme, jak jen nejvíc možno, je to úkon lásky, víc to ctíme, líp to milujeme. Oběť je nejradostnější úkon na světě. Avšak my, bázliví egoisté, jsme si z oběti nechali jen nedůležitou a podružnou stránku věci, myslíme víc na ztrátu než na cenu, kterou nám oběť přináší. Oběť je především úkon radosti - kdybyste mě milovali, radovali byste se, že jdu až na kříž, svět má poznat, že miluji Otce, a že miluji vás. Ježíš jde do té hrůzy, aby nás strhl do radosti, aby nás pozvedl ne proto, že trpí, ale proto, že miluje. Zvěstujeme smrt Páně, právě jako milování, dovedené až do konce. „Kdybyste mě chápali, kdybyste mě milovali, jistě byste se radovali.“ Dnešní zvěst slova bych zakončil slovy Dietricha Bonhoeffera: Divná proměna. Svě silné ruce, určené k činům, máš spoutány. Naprosto bezmocný, opuštěný, vidíš konec svých činů. Vydechneš tedy s důvěrou a tiše svěříš své dílo do silnějších rukou. Na chvíli ses dotkl blahodárné svobody a pak jsi ji odevzdal Bohu, aby ji slavně dovršil. Amen.